BÜLENT DURMUŞ

GÜLÜMSEYEN TARİH

Hayat

GÜLÜMSEYEN TARİH

Gülümseten Tarih

Bülent Durmuş

Genel Yayın Yönetmeni: Hayati Bayrak
Yayın Koordinatörü: Erol Şahnacı
Editör: Süleyman Karakulluk
Sayfa Tasarımı: Burhan Maden
Kapak Tasarımı: Yunus Karaaslan

Hayat Yayınları: 823
Tarih: 26

1. Baskı: İstanbul / Ocak 2026
ISBN: 978-605-151-612-7

© 2025 Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizm. ve Tic. A.Ş.
Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.
Yayıncı Sertifika No: 75092

Baskı: Alioğlu Matbaacılık
Sertifika No: 45121

HAYAT YAYIN GRUBU
Hayat Genç Hayat Hayat Çocuk

Molla Gürani Mahallesi Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3 Daire: 5
34093 Fatih / İstanbul Tel: (212) 613 11 00 | Gsm: (530) 259 80 96
www.hayatyayinlari.com | e-posta: hayat@hayatyayinlari.com

BÜLENT DURMUŞ

GÜLÜMSEYEN TARİH

Hayat

BÜLENT DURMUŞ

1973'te Gaziantep'te doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Gaziantep'te tamamladı. 1994 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih bölümünden mezun oldu. Hatay, Kahramanmaraş ve Mardin illerinde öğretmenlik yaptı. Çeşitli dershane ve özel okullarda idarecilik görevlerinde de bulundu.

Hâlen Gaziantep'te bir ortaöğretim kurumunda tarih öğretmenliği görevini sürdürmektedir.

Evli ve dört çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7
Peygamberimizin (s.a.v) Gülümseten Diyalogları 11
Doktor-Hasta-Hastalık 14
Ölüm 22
Cennet-Cehennem 29
Gençlik-İhtiyarlık ve Yaş Meseleleri 38
Sakal-Bıyık ve Kılık Kıyafetler 41
Resim-Müzik Sanat ve Sanatçılar 46
Tiyatro 53
Bilmek-Bilmemek/Anlamak-Anlamamak 61
Cehalet 64
Akıl ve Ahmaklık 67
Dalgınlar ve Unutkanlar 72
Delilik 75
Şair ve Şiirler 83
Şairler, Yazarlar Çekişmesi 90
Yabancı Dil 99
Eğitim-Okullar/Talebeler-Hocalar 105
İmtihan 116
Şaka-Şakalaşmak- Şakacı Karakterler 121
Gülümseten Sorular ve Cevaplar 127
Dâhice Cevaplar 132
Susturucu Cevaplar 135
Ezan-Cami-Mescid-Namaz 141
Ramazan ve Oruç 148

Sahte Peygamberler 153
Kilise-Hristiyanlar-Papazlar-Papalar 156
Kadılar, Mahkemeler ve Adalet 160
Rüşvet-Torpil 167
Hayvanlar-Hayvanlıklar 171
Eşek ve Eşeklik 179
Yellenme 183
Uğur-Uğursuzluk 185
Para-Alışveriş 190
Yalan-Hile ve Aldatma 194
Hırsız-Hırsızlık 200
Yemek -Yemek Sohbetleri 204
Ödül 211
Yanlışlar 216
Emevi-Abbasi Halifelerinden Seçmeler 221
Hizmetçi ve Köleler 225
Susmak-Konuşmak 229
Hiçlik-Büyüklenmek Kibir ve Tevazu 231
Sözün Sonuna, İşin Sonucuna Bakalım 234
Bibliyografya 241

ÖNSÖZ

Sâsâni hükümdarı Anuşirvan'a;

"En uzun ömürlü insan kimdir?" diye sormuşlar. Demiş ki:

"Çok şey öğrenen ve onunla kendisinden sonra gelenleri eğiten veya iyi bir şöhrete sahip olup, kendinden sonrakileri onunla şereflendiren kişidir."[1]

Dünya dediğimiz bu fâni âlemde, sınırlı yaşamımızı en güzel şekilde uzatan, bereketlendiren unsurun, Allah rızası için yapılan işler, bırakılan eserler olması nedeniyle girişti̇ğim bu yolculukta muvaffak olmayı Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bu kitap, öğrendiklerimizin başka insanlara da fayda vermesi, onların ufuklarında yeni çığırlar açması, "sadaka-i câriye" hükmünde bir eser bırakabilmenin gayreti içerisinde oluştu.

İnsanların bir anda okuma fırsatı bulamayacağı onlarca farklı kaynaktan derlenen, eğlendirirken düşündüren nüktelerden oluşan bu kitaptaki temel amaçlarımdan birisi, insanları gülümsetirken iyiye ve erdemli davranışlara yöneltmekti.

Lâmi'i-zâde Abdullah Çelebi bir beyitinde şöyle der:

Beyt-i men beyt nist iklim-est

Hezl-i men hezlnist talim-est

(Benim beyitim bir beyit değil, ülkedir.

Benim şakalarım şaka değil öğretmendir.)[2]

1 Mesudî; Murûc Ez Zeheb, S. 239

2 Beyt: İki mısra veya ev anlamındadır.

"Ameller niyetlere göredir" hadis-i şerifi düsturunca, her bir nükte bir faziletli davranışı öğretmek ve özellikle gençlerimizin yabancı kaldığı birçok değerle tanışmasını sağlamak amacıyla seçilmiştir.

Tarih ilmini sevdirmeyi yine bu metotla yani gülümseterek sağlamak ve okuma gibi faziletli bir olguya yönlendirebilmek de diğer hedeflerimden birini teşkil etmektedir.

Kitabı oluşturan konulardaki bütün nüktelerin, kıssaların, anekdotların gülümseten olaylardan seçilmesinin nedeni, yorulan insan zihnini, bedenini ve özellikle de kalbini dinlendirmeye vesile olmasını sağlamaktır. Ali bin Ebi Talib (r.a.) şöyle der:

"Kalplerinizi dinlendirin ve onları dinlendirmek için ince ve hoşa giden hikmetli sözleri talep edin. Çünkü bedenlerin bıktığı gibi kalpler de bıkar."

Hasan-ı Basrî şöyle diyor: "Kalpleriniz dirilir ve ölür. Dirildiği zaman nafile, öldüğü zaman farzları işleyin."

Muhammed bin İshâk şöyle diyor: "İbn Abbas (r.a.) arkadaşlarıyla oturduğu zaman bir süre konuşur ve 'Sohbeti değiştirin!' diyerek, Arapların hikâyelerini anlatırdı. Bunu tekrar tekrar yapardı."[3]

Kitabın bir diğer yönü de helâl olan mizahın, yeri geldiğinde uygun bir şekilde kullanıldığının örneklerini sergilemektir. Nitekim kitabın ilk başlığı Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) gülümseten bazı diyaloglarını içermektedir.

Hz. Ali'den rivayet edilmiştir. Buyurdular:

"Eğer bir kişi kendisini ekşi yüzlülük ve kötü huyluluk dairesinden dışarı çıkarmak maksadı ile bir miktar latife ve mizah etse, onun için bunda çekinilecek ve korkulacak bir şey yoktur."

"Gülmenin, neşeli olmanın dindeki yeri nedir?" diye sorulacak olursa bunun cevabını şöyle veririz:

Bir gün Yahya peygamber yolda giderken İsa peygambere rast geldi. Gördü ki, Hazreti İsa güler yüz, hoş gönül ve büyük bir sevinçle gelmektedir. Meğerki Yahya peygamber hazretleri daima kırgın,

3 İbnü'l Cevzî; Ahmak ve Dalgınlar, S. 22-26

mahzun bir gönül, yaşlı gözlerle korku ve ürperti içinde olurlardı. Yahya peygamber şöyle buyurdu:

"Ey İsa! Sanki yüce Tanrı'nın kahır ve azabından emin olmuş ve hiç korkmuyormuş gibi güler yüzlü ve sevinçli yürüyorsun!"

İsa hazretleri;

"Ey Efendi! Sen de sanki yüce Tanrı'nın lütuf ve rahmetinden ümidini kesmiş, fazlını, ihsan ve yardımını unutmuş gibi gamlı ve korkulu geziyorsun." der.

Aralarında hangisinin tavrı, daha güzel ve faziletlidir. Cenab-ı Hak tarafından hükmedilip bildirilinceye kadar her ikisi de yerlerinden ayrılmamak ve kalkıp başka bir yere gitmemek üzere anlaşırlar. O anda celal ve ikram sahibi Allah'ın habercisi olan Cebrail gelir. Selâm verip aziz ve celil olan Allah'tan haber getirir. Kâinatın Rabbi buyurur:

"Âdemoğlunun yanımda ulu ve yüce olanı, hakkımda zannı iyi olandır. Ben, kulum beni nasıl zannediyorsa öyleyim."[4]

Hanzala şöyle rivayet ediyor: Peygamber (s.a.v), cennet ve cehennemi anlattı. Sanki oraları gözlerimizle görüyorduk. Bir gün eve geldim ve evdekilerle beraber güldüm. Bir şeyler olduğunu sandım. Ebû Bekir (r.a.)'le karşılaştım ve dedim ki: "Ben münafık oldum!" Ebû Bekir (r.a.) "Neden?" diye sordu. Dedim ki: "Peygamber (s.a.v) cennet ve cehennemi anlattı. O'nun yanındayken sanki oraları görüyor gibi oluyorduk. Sonra evime gittim ve evdekilerle birlikte güldüm."

Ebû Bekir (r.a.), "Biz de aynısını yapıyoruz." dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v)'in yanına geldim ve olanları anlattım.

Peygamber (s.a.v) de şöyle dedi:

"Ey Hanzala! Ailenizin yanında benim yanımda olduğunuz gibi olsanız, melekler yataklarınızda ve yolda sizinle musafaha ederler. Ey Hanzala! Her saat aynı olmaz."

Peygamber (s.a.v)'den: "Bir insan, beraberindekileri güldürecek bir söz söylese cennetten yıldızlar kadar uzaklaşır." buyurduğunu rivayet ediyorsunuz dense, şöyle cevap veririz: Peygamber (s.a.v)'in

4 Lâmi'î-zâde Abdullah Çelebi; Latîfeler, Haz: Yaşar Çalışkan, S. 25

bu sözü, yalanla güldürme şeklinde yorumlanır. Zaten hadiste bu yorum yapılmıştır. Peygamber (s.a.v);

"İnsanlarla konuşan ve onları güldürmek için yalan uydurana yazıklar olsun." buyurmuştur.[5]

Bu nedenle aktardığım bilgilerin yaşanmış olması ve kaynaklarda yer almasına dikkat ettim. İnsanları güldürmek için yalan uydurmaktan Allah'a (c.c) sığınırım.

Cenabı Hakk'ın, istifade edilen bir eser olmasını nasip eylemesi temennisiyle, iyi okumalar diliyorum.

Bülent DURMUŞ

Eylül 2025/ Gaziantep

5 İbnü'l Cevzî; Ahmak ve Dalgınlar, S. 22-26

PEYGAMBERİMİZ'İN (s.a.v) GÜLÜMSETEN DİYALOGLARI

Said bin el-Müseyyeb aktarmıştır:

"Hz. Âişe'ye (r.a.) Rasûlullah'ın(s.a.v) şaka yapıp yapmadığı sorulduğunda şöyle anlattı:

"Bir gün hanemde yaşlı bir kadınla oturuyorduk. Bir ara Rasûlullah'ın (s.a.v) içeriye girmesiyle kadın, "Beni cennetlik kılması için Allah'a dua et!" dedi.

Rasûlullah, "İhtiyarlar cennete giremez!" buyurdular.

Hz. Peygamber dışarı çıktıklarında kadın ağlamaya başladı. Onun ağladığını duyan Rasûlullah geriye dönüp nedenini sordular.

"İhtiyarlar cennete giremez, buyurdunuz; bu yüzden ağlıyor." denilince şöyle buyurdular:

"Allah-ü Teâlâ onları genç ve bâkire olarak cennete alacak."[6]

Peygamber Efendimiz (s.a.v) Hz. Ali ile beraber kahvaltı etmektedir. Efendimiz (s.a.v) fark ettirmeden yediği zeytinlerin çekirdeklerini Hz. Ali'nin önüne bırakır. Sonra da Hz. Ali'ye önündeki zeytinleri göstererek:

6 İbnü'l Cevzi; Zekiler, S. 123

"Ey Ali, çok acıkmışsın herhalde. Ne kadar da çok zeytin yemişsin." der. Efendimiz'in kendisine şaka yaptığını anlayan Hz. Ali, şöyle cevap verir:

"Evet ya Resulallah. Fakat siz daha çok acıkmışsınız herhalde. Önünüzde hiç çekirdek yok. Siz çekirdekleriyle beraber yemişsiniz."[7]

Kuraşî anlatıyor:

Hz. Peygamber bir keresinde yanına gelen bir kadına, "Senin kocan kim?" diye sordular. Adını öğrenince de:

"Gözünde beyaz olan adam mı?" buyurdular.

Eve dönen kadın kocasına dikkatlice bakmaya başladı. Kocasının niçin öyle baktığını sormasıyla şöyle anlattı:

"Hz. Peygamber'e (s.a.v) gitmiştim. Bana kocamın kim olduğunu sordular. Senin adını söyleyince de "Gözünde beyaz olan adam mı?" buyurdular. Bunun üzerine kocası:

"Zaten gözümün beyazı siyahından fazla değil midir?" dedi.[8]

Suheyb-i Rûmî (r.a.) anlatıyor:

"Hicret yolculuğu sırasında, Allah Rasûlü (s.a.v) ile Kubâ Köyünde buluştuk. Peygamber (s.a.v) ashâbı ile yemek yiyordu. Sofralarında ekmek ve hurma vardı. Bana: "Buyur sen de ye!" buyurdular. O sırada ben, göz ağrısı çekiyordum. Hemen sofraya oturup yemeye başladım.

Rasûlullah (s.a.v) bana takılarak, "Hem gözün ağrıyor, hem de hurma yiyorsun" deyince ben de:

"Ağrımayan tarafıyla çiğniyorum Yâ Rasûlallah!" dedim.

Bu cevabım üzerine Allah Rasûlü (s.a.v) azı dişleri görününceye kadar güldü.[9]

7 Yardım, Mehmet Nuri; Tarihimizin Güleryüzü, S. 214
8 İbnü'l Cevzi; Zekiler, S. 123, 124
9 Karaaslan, Eyüp; Peygamber Efendimizin Tebessümleri, S. 23

Enes bin Mâlik anlatıyor:

"Adamın biri binek istemek üzere Hz. Peygamber'e gelmişti. Rasûlullah (s.a.v):

"Seni deve yavrusuna bindireyim." dediler. Adam;

"Deve yavrusunu ne yapayım?" deyince de:

"Yavrular büyüdüğünde deve olmaz mı?" (Her deve, bir devenin yavrusu değil midir?) buyurdular.[10]

Ebû Zer (r.a.) anlatıyor:

Peygamber Efendimiz (s.a.v) buyurdu ki:

"Ben cehennemden en son çıkacak ve cennete en son girecek olan kimseyi yakinen bilirim. Kıyamet gününde, bir adam hesap mahalline getirilip, Allah (c.c) tarafından meleklere:

'Küçük günahlarını kendisine gösterin, büyük günahlarını ise gizleyin.' denilir. Bunun üzerine ona küçük günahları gösterilir ve:

'Sen falan gün şunu şunu, falan gün de şunları yaptın değil mi?' denilir. Adamcağız da inkâr etmeyerek:

'Evet.' der. Ancak bunların ardından büyük günahlarının da gösterilmesinden korkmaya başlar. Tam bu esnada ona:

'Senin için her kötülüğün yerine bir iyilik vardır.' denilir. Bunun üzerine adam hiç de beklemediği bir şekilde, ceza yerine mükâfatla karşılaşınca, tamahkârlığı tutarak:

'Ya Rabbî, benim daha birçok büyük günahlarım vardı; amel defterimde onları göremiyorum.' der.

Ebû Zer (r.a.) der ki:

"Rasûlallah (s.a.v) bu haberi anlattıktan sonra azı dişleri görününceye kadar güldüler."[11]

10 İbnü'l Cevzi; Zekiler, S. 124

11 Karaaslan, Eyüp; Peygamber Efendimizin Tebessümleri, S. 24

DOKTOR-HASTA-HASTALIK

Rahip Galiani, hekimler hakkında demiş ki:

"İnsana hastalık gelince hastayla hastalık arasında bir mücadele başlar. Bu arada hekim elinde bir sopayla çıkagelir. Gözleri bağlı olan doktor sopasını kaldırıp olanca hızıyla rastgele indirir. Sopa hastalığa rastlarsa hasta iyileşir, hastaya rastlarsa tabii ki hasta ölür."[12]

Doktorların iyileşmede veya ölümdeki etkilerinin sonuçlarını Montaigne şöyle değerlendirmiştir:

"Onlar bahtiyar kimselerdir. Muvaffakiyetleri güneş altında parıldar, hatalarını da toprak örter."[13]

Bu etkilerinin sorgulanması karşısında doktorlar da altta kalmazlar hani. Hemen cevabı yapıştırırlar, hem de incitmeden.

Büyük Frederik'in:

"Şimdiye kadar kaç kişiyi öbür dünyaya gönderdiniz?" sorusunu bir doktor şöyle cevaplar:

"Majeste, sizin gönderdiklerinizin sayısından çok daha az ve sizin nail olduğunuz şereften çok daha az bir şerefle!"[14]

Konu gülümsetmek üzerine olunca işin komik ve traji komik taraflarını seçtiğimizden haklarını ödemekte yetersiz kalacağımız doktorlarımıza selâm ederek devam ediyorum.

---

12 Yener, Mümtaz; Meşhurların Fıkraları, S.45

13 A.g.e, S.80

14 Akyol, Vecahet; Batıdan Nükteler, Fıkralar, Meşhur Sözler, S. 23

Resmî törenlerde sıra saygıda kimlerin öne alınacağı hakkında Paris doktorları ile eczacıları arasında ihtilaf çıkmış. Nihayet bu ihtilafı halletmek için mahkeme başkanı Harlay'e başvurmuşlar.

Harlay:

"Önce şunu öğrenmek isterim, darağacına giderken hırsız mı önde gider yoksa cellat mı?"

Hırsızın önden, celladın da arkasından yürüdüğünü söylemişler.

Başkan:

"O halde ben de size aynı sırayı tavsiye edeceğim. Eczacılar önden, doktorlar arkasından."[15]

Yahya Kemâl, aşırı kilolarının verdiği rahatsızlıklardan ötürü bir hayli sıkıntı çektiği zamanlarında doktora gider. Muayene sonucunu, bazen bizim de ifade etmek istediğimiz ama beceremediğimiz haleti ruhiyemizin ve tercüme-i halimizin durumunu, kendi nezih ifadesi ile şöyle aktarır:

"Doktorlara sorarsanız karaciğer mükemmel, kalp mükemmel, böbrek mükemmel, tansiyon mükemmel! Yalnız ben berbat bir hâldeyim!"[16]

Beyoğlu'nda, (Papi)nin bakkal dükkânında bir grup zevat çakıyorlarmış. Mecliste Borazan Tevfik de varmış. Şûrayı devlet muavinlerinden İbrahim Bey:

"Bugünlerde çok rüya görüyorum ama iyice seçemiyorum!" demiş.

Kamalı namı ile mâruf Ziya Bey:

"Sarhoşluktan olacak! Fitil gibi yatıyorsun, elbette rüyayı seçemezsin!" demiş.

İbrahim Bey, Borazan'a sormuş:

"Sen bu işe ne dersin?"

15 Yener, Mümtaz; Meşhurların Fıkraları, S.55
16 Hisar, Abdülhak Şinasi; Yahya Kemâl'e Veda, S. 30

Borazan'ın cevabı şu olmuş:

"Gece yatarken, gözlük tak!"[17]

Zamanının espri küpü olan bu adamların meclisinde ciddi bir cevap beklemek de olmaz zaten. Ama aktaracağım kıssadaki durum yukarıdaki durumdan aşağı kalır gibi değil…

Dr. İhsan Şükrü'ye bir bayan gelir:

"Ah doktor" der, "Müthiş derdim var."

"Nedir?"

"Geceleri birtakım sesler duyuyorum."

"Merak etmeyin, geceleri birçok kimse böyle sesler duyar. Söyleyin bakalım bu sesler size ne diyor?"

"Ah sormayın doktor, anlayamıyorum ki… Kulaklarım ağır işitir!"

İhsan Şükrü ciddiyetle tavsiye eder:

"Öyleyse bir kulak hekimine gidin!.."[18]

Hititler, köpek yavrusuna; hasta olan uzuvlarını yalatarak şifa bulacaklarına inanırdı. Köpek temiz sayıldığı için bu uygulamaların tamamı Myken dünyası için de geçerliydi. Dahası Grek dünyasında köpeğin yalamasıyla körün gözünün açılacağına bile inanılırdı.[19]

Bu gibi durumların Hititlerde olduğunu bilmese de süregelen zamanda uygulamalarından haberdar olan bir zat, Kethüdâ zâde Arif Efendiye, söz arasında hastalık için tükürüğün şifalı özellikleri olduğundan bahsedecek olmuş: "Hatta baksanıza, hayvanlar bile yaralarını yalaya yalaya iyi ederler"

Arif Efendi, gülmüş:

17 Yücebaş, Hilmi; Türk Mizahçıları Nüktedanlar ve Şairler, S.37
18 Akbaba Mizah Yayınları; Meşhurların Nükteleri, S. 68, 69
19 Karauğuz, Güngör; Hititlerde Fal ve Kehanet, S. 55

"Doğru söylersiniz amma sırtınızda bir yara çıktığını farz edelim. Kendi kendini yalayamazsın, mutlaka bir yalayıcı lâzım. Onu nereden bulmalı?" demiş.[20]

Bugünkü 'Modern Tıp' biliminin ve oluşturucusu olan batı medeniyetinin, kabullenmekte zorlansa da hastalıkların tedavi ve şifasında akla gelmedik şaşırtıcı örneklerini, kadim zamanların hekimlerinde özellikle doğu medeniyetlerinde sıkça görebilmekteyiz.

Bazen sıradan olayların içinde de kişi şifa bulabilmektedir. İşte bunlardan bazı örnekler ve ilki batının reddedemediği üstad-ı tarih Herodot'tan…

Herodot, Tritonis Gölü'nün batısında yaşayan Libyalıların sağlıklı olmak için yaptıkları uygulamalardan bahsederken şunları aktarmaktadır:

"Çocuklar on dört yaşına geldiği zaman, tepelerindeki damarı bir yumak yün ile yakarlar. Bunun haricinde şakaklarındaki damarları da yakarak dağlama yöntemi uygularlar. Bunu, tepeden inme bir nezle ile hastalanmamak için yaptıklarını söylerler. Hakikaten Libyalılar tanıdığım en sıhhatli insanlardır. Bunun bu yüzden olup olmadığını bilmiyorsam da tanıdığım kimselerin en sıhhatlisi oldukları muhakkaktır. Çocuklar bu şekilde dağlandıkları sırada birtakım ihtilaçlara (titreme, çırpınma) uğrarlarsa buna karşı keşfettikleri bir çare vardır. O da çocuğun üzerine keçi idrarı serpmektir ve böylece çocuk mutlaka kendine gelmektedir."[21]

Ebu'l-Hattâb anlatıyor: Yanımızda kambur bir adam vardı. Bir kuyuya düştü. Ve kuyuya düşmesinin kendisine bir faydası oldu. Kamburu gitti, sırtı düzeldi. Ne var ki bu defa adamın hayaları şişti. Adam evde hasta yatağında yatarken, eş dost kamburunun gitmesini tebrik etmek için geldiler. Bunun üzerine adam onlara şöyle dedi:

20 Güngör, Salâhaddin; Tarihten Fıkralar, S.17, 18
21 Herodot; Herodot Tarihi, I. Cilt, S. 467

"Arkadaşlar, bugün başıma gelen, geçmişte gelmiş olanı aratacak durumdadır."[22]

Tıp konusundaki bilgisi ve üstünlüğüyle tanınan ünlü hekim Yuhanna ibn Butlan'a, Halep'teki dükkânındayken bir adam gelip hastalığını anlatır. Hastanın kronik bir istiska (su toplanması) hastalığına tutulduğunu, karnının büyüdüğünü, boynunun inceldiğini, çehresinin ve görünümünün değiştiğini gören İbn Butlan: "Oğlum, sana yapabileceğim bir şey yok. Bu noktada tıp sana fayda vermez" der ve adam oradan ayrılır.

Bir müddet sonra aynı adam hastalığından tamamen kurtulmuş olarak hekimin dükkânının önünden geçer. Karnı yerine gelmiş, vaziyeti düzelmiştir. İbn Butlan onu çağırarak: "Sen bana istiska hastalığından dolayı şişkin bir karın ve ince bir boyunla gelen, hiçbir faydamın dokunmayacağını söylediğim adam değil misin?" diye sorar. Adam, "Ta kendisi." diye cevap verir. Hekim, "Kendini neyle tedavi ettin de bu hastalık geçti?" diye sorunca, adam: "Kendimi hiçbir şeyle tedavi etmiş değilim; ben hiçbir şeyi olmayan bir yoksulum. Yaşlı, aciz bir kadın olan annemden başka bakanım da yok. Annem iki küçük fıçıda yaptığı sirkeyle ekmeği getirerek beni besledi." der. İbn Butlan, adama:

"O sirkelerden arttı mı?"

"Evet."

"Öyleyse beni götür ve sirkenin bulunduğu fıçıları göster." der.

Birlikte eve giderler ve adam sirke fıçılarını gösterir. Fıçıdaki sirkeyi boşaltınca İbn Butlan fıçının dibinde iki çürümüş engerek yılanı görür. Bunun üzerine adama:

"Oğlum, Aziz ve Celil olan Allah (c.c) tarafından iyileşmen takdir edilmiş olmasaydı hiç kimse seni içinde iki engerek bulunan sirkeyle tedavi edemezdi." der.[23]

22 Ibn Abdirabbih; Nükteler ve Mizahi Öyküler, S. 127
23 Usame İbn Munkız; Kitâbu'l İ'tibâr, S. 222, 223

Ebû Husayn anlatıyor: Adamın biri hastanın birini ziyaret eder ve taziyede bulunur. "Daha ölmedi." denilince "Ölür inşaallah!" der.

Gafilin biri, ziyaret etmek için bir hastanın yanına gelir. Hastanın yanından ayrılırken yakınlarına: "Filancanın yaptığı gibi yapmayın. Hastaları ölünce bize haber vermediler. Hastanız ölünce haber verin ki namazını kılalım!" der.[24]

Arap fıkracı Cahha, bir gün ölüm döşeğinde bulunan bir hastayı sormaya gider. Hâl hatır sorduktan sonra evdekilere teker teker başınız sağ olsun demeye başlar. "Ey oğul! Hasta henüz sağ. Daha ölmedi ki baş sağlığı dileyesin." diyenlere şu cevabı verir: "Öyle ama ben her zaman buraya gelemem. Hazır gelmişken iki görevi birden yapayım!"[25]

Necdet Rüştü Efe anlatıyor:

Süleyman Nazif; fakir olduğu halde o akşamki nafakasını daha muhtaç bir hastaya verecek kadar merhametliydi. Bunun aksine bir karakter sahibi olup, tasarruf için önce kendini düşünen Dr. Abdullah Cevdet'i sevmezdi.

"Bir gün; bulunduğum bir gazete idarehanesinde, Abdullah Cevdet'in hasta olduğundan bahsediliyordu. Hiç unutmam; Süleyman Nazif kolalı beyaz gömleğinin mütemadiyen düşen kol kapaklarını düzelterek, sormuştu:

"Neymiş hastalığı?.."

"Mesânesinde taş varmış!.."

Onun merhametsizliğini hatırlamış olacak ki; şöyle cevap vermişti:

"Desenize, kalbi oraya düşmüş!.."[26]

24 İbnü'l Cevzî; Ahmak ve Dalgınlar, S. 140
25 Faik Reşad; Geçmişten Günümüze Latifeler Nükteler, Haz: Dursun Gürlek, S. 122
26 Efe, Necdet Rüştü; Türk Nüktecileri, S.217

Günümüz hasta-doktor ilişkileri eski zamana göre elbette daha farklıdır. Hastaneler, sistemler, cihazlar, tedavi usulleri vs. her şey değişiyor ve hasta bazen başına ne geleceğini bilmiyor. Bu da komik olayların yaşanmasına neden oluyor.

Prof. Dr. Akın Yıldız anılarında yazıyor:

Bir hastaya kalın bağırsak filmi için ilaç yazılır. Hasta eczaneden ilacı alıp geldiğinde ilacı içeceğini sandığından kutunun büyüklüğünü kastederek:

"Ben bu kadar şeyi içemem." diye sızlanır.

Doktor: "Sana bir iyi bir de kötü haberim var.

İyi haber: Bu ilacı içmeyeceksin.

Kötü haber: Bu ilacı biz sana aşağıdan vereceğiz." der.

Kötü haberi duyan zavallı hasta bayılır.[27]

Dr. Çetin Yılmaz da tıbbî malzemelerin işlevini idrak edemeyen bir hastayla yaşadığı anısını şöyle aktarıyor:

Hastanede poliklinik yapıyorum. Altmış-altmış beş yaşlarında bir amca geldi.

"Hoş geldin amca."

"Sağ olasın."

"Amca şikâyetin nedir?"

"Vallah bir şikâyetim yoktur. Allah devlete millete zeval vermesin."

"Peki, amca hastaneye neden geldin?"

"Valla karnım ağrıyor, kabız oluyorum, zayıflıyorum, iştahım yoktur, daha ne diyeyim ki…"

"Tamam amca, şimdi seni muayene edip tetkiklerini yaptıracağım. Sonuçların çıkınca gelirsin, anladın mı?"

"Tamam anladım."

27 Yıldız, Akın; Tıp Doktorunun Gördükleri, S.54

Hastanın muayenesinden sonra kan, idrar, büyük abdest ve diğer tetkiklerini isteyip gönderdim.

Bir süre sonra laboratuvardan aradılar.

"Doktor Bey, burada sizin bir hastanız var. Bir türlü anlaşamıyoruz. Hastaların arasında bağırıp duruyor."

"Tamam, siz hastayı bana gönderin, problemi hallederim." dedim.

Beş-on dakika sonra kapıda gürültüler olmaya başladı.

"Aç kızım şu kapıyı, kimmiş bu kişi, derdi neymiş anlayalım."

Kapı açılınca yarım saat önce gönderdiğim amcayı gördüm.

"Amca hele içeri gel. Ne oldu neden problem çıktı, anlat da yardımcı olayım."

Amca elindeki kan tüpünü (yaklaşık bir santim çapında, yedi-sekiz santim uzunluğunda) neredeyse gözüme sokarak:

"Yahu Allah'tan kork. Aha bu tüpe ben nasıl büyük abdestimi yapacağım. Böyle bir şey hiç mümkün olur mu?"

Olay anlaşılmıştı. Gülmemek için kendimi zor tuttum. Hastaya kan tüplerinin yanında bir de büyük abdest için bir kap verilmiş. Hasta tüpleri karıştırmış. Neyse sorunu halledip hastayı gönderdim.[28]

Tıp konusundaki bahsimizi mesleğinin başlangıcındaki bir sağlık neferinin uyanıklığı ile bitirelim. Bir cep telefonu firmasının 17 milyon abonesi varmış. Reklâmda ayakkabı firmasının yetkilisine şöyle diyor: "Bize indirim yaparsanız size 17 milyon müşteri getiririz, bu da 34 milyon ayak eder."

Kendini uyanık sanan bir arkadaş "Ayağın Radyolojik Görünümü" konulu bir uzmanlık tezi hazırlamış. Hocası tezin berbat olduğunu söylememiş ama vaka sayısının az olduğunu belirterek başından savmış. Ertesi gün aynı tez, hocanın önüne vaka sayısı artarak 34 olarak gelmiş. İnsanların iki ayaklı olduklarına kim itiraz edebilir ki?[29]

28 Çetin, Yılmaz; Zımpara Yaşadıklarım, S.96, 97
29 Yıldız, Akın; Tıp Doktorunun Gördükleri, S.64

ÖLÜM

"Ölmek bir şey değil,
korkunç olan yaşayamamaktır."

Victor Hugo

Eski gazetecilerden Vartan Efendi, olgun ve nüktedan bir zattır. Bir gün Bâbıâli yokuşunu çıkarken birine rastlar. Bu çoktandır görmediği arkadaşı, Vartan'ın yıllardan beri hiç değişmemiş olması karşısında hayretini saklayamaz:

"Yahu Vartan, der, sen hiç ihtiyarlamıyorsun."

Vartan mütevekkil bir eda ile cevap verir:

"Yaşamıyoruz ki, ihtiyarlayalım!"[30]

Meşhur Yunan filozofu Anaksagoras'a, ölüm döşeğinde yatarken, talebeleri nereye gömülmek istediğini sormuşlar: Atina'ya mı yoksa doğduğu köye mi?

Filozof:

"Nereye isterseniz oraya gömün, cevabını vermiş, nasıl olsa öbür dünya her yerden aynı uzaklıkta!"[31]

30 Akbaba Mizah Yayınları; Meşhurların Nükteleri, S. 69
31 Yener, Mümtaz; Meşhurların Fıkraları, S.4

Nâmık Kemâl, Rodos'ta mutasarrıf iken, mezarlığın etrafına duvar örülmesi için yardımını ricâya gelenlere şu cevabı verir:

"Ne lüzumu var? İçerdekiler dışarı çıkamaz; dışarıdakilerden de içeri girmek isteyen olmaz!"[32]

Abdülhak Hâmid'e:

"Mezarınız nasıl olsun istersiniz, mezar taşınıza bir şey yazılmasını arzu eder misiniz?" diye sormuşlar.

O da şu beytin mezar taşına yazılmasını arzu ettiğini belirtmiş:

Bu taş cebînime benzer ki, aynı makberdir;
Dışı sükûn ile zâhir, derûnu mahşerdir.[33]

"Bu mezar taşı aynı alnıma benzer. Dıştan sakin görünmesine rağmen içerisi mahşer yeri gibidir"

Sanki hiciv için doğmuş olan Şair Eşref'e dostlarının bir gün, "Sen hep beddua mı edeceksin? Ömründe bir kere de bir dua söyle!" demeleri üzerine, meşhur "Şah ve Padişah"ını yazar.

Bu birkaç formalık manzumenin de garip bir talihi vardır. Eşref bunu yazıp bitirdikten sonra bastırmış ve Şah'a takdim etmek yolunu da bulmuştur. Fakat ne çare ki, tam bu sırada İran'dan gelen haberler Şah Muzafferüddin'in öldüğünü haber verdiler.

Eşref, Muzafferüddin'e:

Nasıl ta'yin-i müddet eylerim tahdid-i maksatla
İlâhi, sence varken her muhâlin vech-i imkânı;
Vefat kabızü'l-ervahtan sonra uzun müddet
Bu âlemde gönül sağ görmek ister Şâh-ı İrân'ı

Diye dua etmiştir ki bu türlü kasidelerin hiçbirinde bu kadar güzel ve tatlı bir mübalağaya rastlanamaz. Şah'a yazdığı methiyenin

32 Çalık, Etem; Şair ve Yazarlarımızdan Nükteler, S. 79
33 Çalık, Etem; a.g.e, S. 98

duası gerçekten güzeldi ve Şah'ı uzun süre hayatta görmek istediğini belirtiyordu.

Eşref, kendisine sataşan dostlarına İspilandit Palas'ta:

"Kimseyi methetmezsin diyordunuz. Nasılmış bakalım? Kitabın masrafını hangi hamiyetli beylerim verecek? Size uyarak mesleğimi tebdil ettim, değiştirdim. İlk defa olarak Acem Şahı'nı senâ ettim, o da tutup ölüverdi!" diye çıkışmış ve hemen şu kıtayı oracıkta karalamıştır:

Zuhur ettiyse methiyyem müessir zehri hücumdan
Değil bende kabahat bendeki baht-ı siyahındır;
Fütür etmem, asâ-yı sabra ettim ittikâ
Cihandan şâh gitti şimdi nöbet pâdişâhındır.[34]

Bedevînin birine şöyle sorulur:

"Sana ne oluyor da, Allah yolunda cihat etmiyorsun?"

Bunun üzerine bedevî cevap verir:

"Allah'ın adına yeminler olsun ki, ben sıcacık ve rahat döşeğimde bile ölmekten nefret ederim, kaldı ki bir de ölüme koşayım!"[35]

Osman bin Ömer anlatıyor:

Kadının birinin kocası ölür. "Yanına git ve onunla vedalaş." denilince, "Ölüm meleğinin beni tanımasından korkuyorum!" der.[36]

Muharrir Ahmed Râsim meyhaneye sıkça giderdi. Ahmed Râsim'in defninde, romancı Hüseyin Rahmi de hazırdı. Mezarlığa gelenler arasında gördüğü meyhaneciye:

"Demek siz, öldürdüklerinizi gömmeye de gelirsiniz!" dedi.[37]

34 Gezgin, Hakkı Süha; Edebî Portreler, Haz: Beşir Ayvazoğlu, S.80, 81
35 Ibn Abdirabbih; Nükteler ve Mizahi Öyküler, S. 130
36 İbnü'l Cevzî; Ahmak ve Dalgınlar, S. 153
37 Heyet; Osmanlı Fıkraları, S.116

Ayanı asardan yani zamanın önde gelenlerinden Abdullah bin Mansur hasta olduğu esnada Ebu'l-Ayna kapısının önünden geçerken uşaklarından birini görüp,

"Efendi nasıldır? diye sorar. Uşak sıhhatinden kinâye olarak:

"Elhamdülillah, istediğiniz gibidir" deyince, Ebu'l-Ayna:

"Eğer benim istediğim gibi olsaydı içeriden matem sesleri işitirdim" der.[38]

Besteci Paul Duranc bir Paris gazetesinde kendi ölüm haberini okudu. Şaşkınlık içinde telefona sarılarak dostu Paul Beucher'i buldu: "Paul, ölüm haberimi okudun mu?"

"Elbette, elbette, dedi Beucher, "sen şu anda nereden telefon ediyorsun?"[39]

Tanınmış Fransız şairi Francis James'in öldüğü şâyi olmuş. Bunu duyan arkadaşı Arthur Mayer ona şu telgrafı çekmiş:

"Bir gazete öldüğünüzü yazıyor. Buna inanmakla beraber yine de sizden teyidinizi bekliyorum."[40]

Ünlü çelist Cassado[41] bir tarihte İstanbul'da verdiği bir konserden sonra sanat kurumlarını ziyaret ediyormuş; sıra İstanbul Belediye Konservatuarı'na gelmiş. Müdür ile tanıştıktan sonra ona hangi sanat dalıyla uğraştığını sormuş. Hiç kuşku yok ki, besteci, şef veya yorumcu gibi bir cevap beklerken, müdür gerçeği söylemiş:

"Mezarlıklar Müdürüyüm."

38 Faik Reşad; Külliyat-ı Letaif, Cilt I, S. 170
39 Çalgan, Koral; Müzik Fıkraları, S. 26
40 Yener, Mümtaz; Meşhurların Fıkraları, S.68
41 GASPAR CASSADO: İspanyol çelist ve besteci (1897-1966)

GÜLÜMSETEN TARİH

BÜLENT DURMUŞ

Ressam Şevket Dağ'ın resimlerine bakan birisi sormuş:

"Bu neyi ifade eder?"

O sırada biraz paraya ihtiyacı olan ressam:

"Şimdilik hüznü ifade eder... satılınca da neşeyi." demiş.

Hayat bu nüktedeki gibi ince bir çizgi içinde gelgitler içerir. İçinde kimi zaman hüzün kimi zaman sevinç barındırır.

Tarih acı tatlı bu yaşanmışlıkları günümüze taşıyan zevkli bir bilimdir. Ailemizin, cemiyetimizin, milletimizin, mesleğimizin tüm birikimlerini içerisinde barındıran, geçmişten geleceğe bilgi taşıyan bir lokomotif gibidir.

İşte bu lokomotife, tarih sahnesindeki gülümseten olayları yükleyerek okuyucularımızın zevkli bir yolculuğa çıkmasını hedefledik.

Hz. Ali şöyle der: "Kalplerinizi dinlendirin ve onları dinlendirmek için ince ve hoşa giden hikmetli sözleri talep edin. Çünkü bedenlerin bıktığı gibi kalpler de bıkar."

Zamanımızın ağır yaşam koşulları içerisinde kalplerimizi ve zihinlerimizi dinlendirmek amacıyla hazırlanan bu eserin; sizleri geçmişin güzel duraklarına ve hoş anılarına taşıması temennileri ile...

www.hayatyayinlari.com

9 786051 516127

twitter.com/hayatyayinlari
facebook.com/hayatyayinlari
intstagram.com/hayatyayinlari

Daha Fazla Bilgi